

UTAK PROGRAM

Új generáció – Terepmunka – Kutatás

2025/26

„ZÖLD KÓDEX”

A népi kultúra szervesen összekapcsolódó egységet képez az adott térség természeti környezetével és értékeivel. A Hagyományok Háza ezzel összhangban elkötelezett arra vonatkozóan, hogy a kulturális értékek mellett a természeti értékek megőrzésére és környezettudatos gyakorlatok alkalmazására is felhívja a figyelmet és a munkássága során törekedjen ezek alkalmazására.

Az UTAK Programhoz (továbbiakban: Program) kapcsolódó „Zöld Kódex” célja, hogy iránymutatást nyújtson a résztvevő hallgatók és témavezetőik számára, hogy a Program megvalósítása során miként járulhatnak hozzá természeti és kulturális sokféleség örökségének (biocultural diversity – heritage) megőrzéséhez.

A „Zöld Kódex” alapját a „tudatos odafigyelés” jelenti, ahogy más néprajzi – kulturális antropológiai etikai kódexét is. (Lásd például az Amerikai Antropológiai Társaság etikai kódexét: <https://www.americananthro.org/ethics-and-methods>)

A Program megvalósítása során alapvetően elvárt, hogy a pályázó ugyanolyan tudatos figyelemmel illesse a természeti környezetet és törekedjen környezettudatosan végezni a munkáját, ahogyan tiszteletben tartja azokat az embereket és közösségeket, akikkel kapcsolatba kerül a munkája során.

A környezettudatos figyelmesség gyakorlati megvalósításának lehetőségei terepi adottságoktól, illetve a kutatás során alkalmazott módszerektől függően is jelentősen különbözhetnek. Az alábbi szempontokat, javaslatokat iránymutatónak szánjuk, melyeket a pályázó lehetőségéhez mérten igyekezzon alkalmazni. A pályázó munkája során itt említésre nem került, a terepi adottságokhoz alkalmazkodó jó gyakorlatokat is megvalósíthat.

A pályázati szövegbe is kérjük, hogy fogalmazza meg, hogy milyen szempontok, illetve gyakorlati tevékenységeket tervez megvalósítani a „Zöld Kódex”-hez igazodva.

A pályázat értékelésekor a bírálók figyelembe veszik, hogy a benyújtott kutatási terv – különös tekintettel az utazások lebonyolítására és az eszközbeszerzésre – a lehetőségekhez képest mennyiben igyekszik megfelelni a „Zöld kódex” ajánlásainak.

A pályázónak a szöveges beszámolóban reflektálnia kell arra, hogy a terepmunka során a környezettudatosság és fenntarthatóság szempontjai mennyiben valósultak meg, mennyiben voltak megvalósíthatók, illetve miért nem tudta egyes esetekben érvényesíteni ezt a szempontot.

A Program során az alábbi szempontok figyelembevételével végezze tevékenységét

- A terepmunka helyszínére, illetve a kutatás során igénybe vett közlekedési módok közül törekedjen az alacsony kibocsátású módok használatára.

Példa – Ahol lehetséges válassza a tömegközlekedést az egyéni autóhasználattal szemben, illetve a repülés helyett is törekedjen más alternatív utazási módok igénybevételét. A tömegközlekedés használata hosszabb terepi munkák során elősegítheti a helyi közösséggel való kapcsolat kialakítást és segítheti új szempontok figyelembevételét is.

- A Program megvalósítása során tartsa szem előtt a környezettudatos életmód szempontjait, vagyis kerülje a túlfogyasztást; törekedjen az újrafelhasználásra és az újrahasznosításra.

- Mindezeket a szempontokat vegye figyelembe a munkához kapcsolódó esetleges eszközbeszerzések és ajándéktárgyak vásárlása során is.

- *Példa – Kerülje, ahol lehetséges, a műanyag és nehezen lebomló tárgyak vásárlását és törekedjen az adott térségből származó „helyi termékek” vásárlására, vagy akár saját kézzel való ajándéktárgy készítésre, törekedjen arra, hogy csak a legszükségesebb eszközöket szerezz be a terepmunkához.*

- A kutató által szervezett események megszervezésében is törekedjen a fenntarthatóságra.

- *Példa – Egy fókusz csoportos beszélgetés résztvevői számára biztosított inni és ennivalók helyi termékek legyenek, illetve könnyen lebomló vagy újrahasznosítható tányért, evőeszközt, poharat használjon.*

- Törekedjen fenntartható és megújuló energiaforrások használatra. Törekedjen a vízfelhasználás csökkentésére.

- *Példa – Alkalmazzon napenergiával feltölthető elemeket, akkumulátorokat. Ahol lehetséges fogyasszon csapvizet a műanyag palackos víz helyét.*

- Legyen nyitott, fejlessze a terepmunka során is a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tudatosságot, például helyi jó gyakorlatok megismerését és alkalmazását.

- *Példa – Igyekezzen megismerni a helyi gasztronómiát és törekedjen saját maga is helyi élelmiszerek fogyasztására.*

- A terepmunka során megvalósított jó gyakorlatokat és felmerült ötleteket ossza meg pályázati beszámolójában, előadásában, illetve széles körben is. A terepmunka során megismert közösségek felé történő visszajelzésekbe is építse be a terepmunka során megvalósított környezettudatos tevékenységre vonatkozó tapasztalatait.

A „Zöld Kódex” kidolgozásához az alábbi gyakorlatokat, illetve útmutatókat használtuk fel:

- Nemzetközi Etnobiológiai Szövetség (International Society of Ethnobiology) – Etikai kódexe, mely magyar nyelven is elérhető ezen az oldalon: <https://www.ethnobiology.net/wp-content/uploads/COEHungarian.pdf>
- Marie Skłodowska-Curie pályázat, az EU posztdoktori kutatási pályázatának a Zöld Kódexe (Marie Skłodowska- Curie Actions (MSCA) Green Charter)
- <https://marie-sklodowska-curie-actions.ec.europa.eu/about-msca/mscagreen-charter>
- Előadások az MSCA Zöld Karta gyakorlati megvalósításáról <https://www.youtube.com/watch?v=Dk7F9xBXwf8>
- Környezetvédelmi Közbeszerzési Etikai Kódex, Közbeszerzési Hatóság, Fenntartható Magyarországért Program
- https://www.kozbeszerzes.hu/media/documents/kornyezetvedelmi_kozbeszerzesi_etikai_kodex.pdf